

Dosarul nr. 3ra-662/2023
2-21146990-01-3ra-21062023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

01 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Draguțan Stepanida împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, terți Popov Sergiu și Antoci Rodica cu privire la contestarea actelor administrative și compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Draguțan Stepanida împotriva hotărârii din 06 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La data de 04 octombrie 2021, prin intermediul poștei electronice, Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la contestarea actelor administrative și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii reclamanta a relatat că la data de 10 iunie 2021, și suplimentar la 02 iulie 2021, Draguțan Stepanida, fiind supusă intimidării și hărțuirii psihologice continue la locul de muncă, de către președinta Autorității Naționale de Integritate, Antoci Rodica și șeful Direcției juridice a instituției vizate supra, Popov Sergiu, a înaintat o plângere către CPEDAE, prin care a solicitat să se constate faptul că, este supusă hărțuirii continue și instigării la discriminare pe criteriul de opinie în câmpul muncii în cadrul Autorității Naționale de Integritate.

Reclamanta a menționat că, la data de 24 august 2021, prin decizia nr.118/21, CPEDAE a respins plângerea reclamantei, fără a se expune asupra tuturor circumstanțelor invocate, or, obiectul plângerii este hărțuirea și instigarea la discriminare pe criteriile de vârstă și de opinie în câmpul muncii și nu cum indică eronat

CPEDAE, doar pe criteriul de opinie în câmpul muncii. Chiar, din prezentarea petiționarei de la început a fost ignorat faptul precum că aceasta beneficiază de pensie pentru activitate în funcție publică cu statut special, ceea ce înseamnă că are o anumită vârstă și de mai multe ori în public, inclusiv în cadrul ședințelor, a fost avertizată de către pârât, fiind în cunoștință de cauză, că nu există renunțare la pensie.

Reclamanta a susținut că, a fost umilită în prezența membrilor CPEDAE, care au participat la ședința de audieri din 16 iulie 2021, pârâtul, justificându-se pe poziția instigare la discriminare prin hărțuire psihologică cu tergiversarea coordonării proiectelor de acte înaintate Direcției Juridice, a spus-o cu text deschis că, Draguțan Stepanida trebuie să înțeleagă că, în cadrul ANI sunt angajați mai tineri. Deci, cele invocate vizează forme grave ale discriminării, inclusiv prin hărțuire psihologică, admise pe două criterii protejate, de două persoane, conform prevederilor Legii nr. 121/2012.

De asemenea, a comunicat că, în petiția din 10 iunie 2021, suplimentată la data de 02 iulie 2021, a fost solicitată examinarea faptelor persistente, adică a faptelor care continuă să rămână neschimbate și care durează în continuare, inclusiv pe durata perioadei stabilite la art.13 alin.(2) din Legea 131 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității. Astfel, excluderea petiționarei din Comisia de concurs în anul 2018 continuă să producă efecte în prezent, aceasta fiind pusă sistematic în imposibilitatea exercitării uneia dintre funcțiile de bază. Soluțiile legale de remediere au fost punctate în ședința de audieri, demonstrând că, situația a fost și este una remediabilă, doar că scopul este de a îngrați un drept fundamental al petiționarei - dreptul la muncă și de a crea petiționarei un mediu demotivant în serviciu pentru ca aceasta să demisioneze. Fapta respectivă trebuia evaluată și calificată respectiv prin prisma art.7, alin.(2), lit. g) din Legea nr. 121/2012.

Reclamanta a subliniat că referitor la dispunerea efectuării unor proceduri de personal altor funcționari publici, decât petiționarei ca și șef al DRUD sau kolegei ei, care activează pe domeniul managementului resurselor umane, CPEDAE a lansat o provocare discutabilă, invocând prevederile art.23 alin.(1) din Legea nr. 158/2008.

Reclamanta a menționat că de la DRUD s-au luat sporadic atribuții în favoarea altor subdiviziuni, ceea ce contravine prevederilor Regulamentului-cadru al subdiviziunii resurse umane din autoritatea publică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.201 din 11 martie 2009 și Regulamentului de organizare și funcționare a DRUD, aprobat prin Ordinul nr.71 din 23 iulie 2020. Astfel, scopul delegării atribuțiilor DRUD către alte subdiviziuni nu este justificat, or, dacă petiționara ar fi refuzat să execute careva sarcini privind transferul sau să inițieze verificarea candidaților prin prisma comportamentului simulat, așa cum eronat afirmă pârâtul, această sarcină putea să o execute specialistul principal pe domeniul managementului resurse umane din cadrul DRUD.

Totodată, reclamanta a menționat că, pârâtul nu a făcut dovada faptului că, ar fi refuzat să execute careva indicații pentru că ele nu au parvenit, de fapt, nici pentru ea și nici pentru kolega sa. Iar, careva probe pertinente privind faptul că petiționara ar fi blocat activitatea instituției, că a avut o poziție de neclintit pe aceste două acțiuni nu a prezentat, astfel că poziția CPEDAE este părtinitoare, bazată pe o declarație

neîntemeiată. Astfel că, această situație este o manifestare de discriminare în câmpul muncii, prevăzută de art.7 alin. (2), lit. e) din Legea nr. 121/2012.

La fel, reclamanta a notat că dezaprobă poziția părtinitoare a CPEDAE în raport cu situația privind limitarea accesului pe etajul I al petiționarei, or aceasta a afirmat cu responsabilitate și bună-credință că este poziționată discriminatoriu în raport cu alți șefi de subdiviziuni și a indicat concret cu care. Întru justificarea necesității accesului, în scopul realizării unor sarcini concrete sistematice, după cum afirmă pârâtul, a fost făcută dovada faptului prin descrierea atribuțiilor șefului DRUD, care se realizează sistematic, nemijlocit la etajul respectiv. Mai mult, conform fișei postului, în virtutea funcției deținute, are un șir de atribuții privind activitatea legată de asigurarea regimului secret și fiecare angajat cu acces la secret este instruit cum se lucrează cu documente secrete pe masa de lucru, pe calculator și cum se asigură confidențialitatea acestora în diferite situații.

Cu referire la evaluările pe care un funcționar public le trece pe parcursul activității de serviciu: anuale și trimestriale, reclamanta a specificat că în petiție a menționat că nu a fost supusă acestor proceduri conform legislației în vigoare, așa cum sunt supuși colegii ei. Astfel, până în prezent nu îi sunt aduse la cunoștință rezultatele pentru anul 2020 și nu este returnată în DRUD fișa de evaluare anuală pentru anul 2020. Deci, nu a avut și nu are posibilitatea de a face uz de dreptul de a contesta rezultatele evaluării, după cum recomandă CPEDAE.

De asemenea, reclamanta a reiterat că, în privința celorlalți angajați ai ANI procedura a fost respectată: fișele au fost aduse la cunoștință și returnate de către pârât, după contrasemnare, cu excepția fișei reclamantei. Respectiv, CPEDAE urmează să reexamineze acest capăt de acuzare și să atragă atenție asupra afirmațiilor contradictorii pe care le face și care demonstrează caracterul tendențios al deciziei adoptate. Astfel, pe de o parte CPEDAE constată lipsa competenței de a se expune asupra speței, pe de altă parte se expune arbitrar că petiționara, asemenea altor angajați cu funcții de conducere trebuie să-și realizeze obiectivele.

Reclamanta a indicat că a solicitat CPEDAE să se expună asupra aplicării procedurilor de evaluare în raport cu petiționara în mod deosebit, altfel, creând un mediu degradant de activitate, lezând onoarea și demnitatea, prin acțiuni ce contravin legislației în vigoare (art.7, alin.(2), lit. g) din Legea nr. 121/2012), iar cel ce trebuia să aplice corect procedurile era pârâtul în calitatea lui de evaluator.

Reclamanta a invocat că, cazul privind controlul din partea Inspectoratului de Stat al Muncii și neexecutarea procesului-verbal seria IM nr.ISM-2021-PV- 66 din 30 aprilie 2021 a fost raportat pentru examinare prin prisma art.7 alin. (2), lit. g) din Legea nr.121/2012, ca și caz de hărțuire pe o situație metodologic creată pentru realizarea scopului de a intimida reclamanta, a o impune la acțiuni ilegale, pentru care să fie sancționată, respectiv mai ușor de eliberat din serviciu. Calificarea dată acestui caz de către CPEDAE este profund eronată și părtinitoare, or nu poate fi o ilegalitate apreciată ca fiind în limitele acceptabile relațiilor de muncă.

În această ordine de idei, reclamanta a opinat ca fiind relevant faptul că, CPEDAE trebuia să nu se limiteze arbitrar doar la prevederile alin. (1) al art. 23 din Legea nr. 158/2008, dar să ia atitudine și de alin. (2)-(3), care acordă funcționarului public dreptul

să refuze, în scris și motivat, îndeplinirea dispozițiilor, scrise sau verbale, primite de la conducător dacă le consideră ilegale, iar dispoziția se consideră ilegală dacă aceasta este în contradicție cu actele legislative și normative în vigoare, depășește competența autorității publice sau necesită acțiuni pe care destinatarul dispoziției nu are dreptul să le îndeplinească. Astfel, a comunicat că, Inspectoratul de Stat al Muncii a desfășurat activitate de control în cadrul ANI în baza Legii nr. 131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, pe când ANI este autoritate publică independentă față de alte organizații publice, față de alte persoane juridice de drept public sau privat și față de persoanele fizice, ce funcționează la nivel național ca structură unică. În procesul controlului inspectorul nu este în drept să verifice aspecte, care conform legii, sunt obiectul controlului altor organe de control.

De asemenea, reclamanta a subliniat că indicația pe marginea procesului - verbal de control seria IM nr.ISM-2021-PV-66 din 30 aprilie 2021, au fost acordată când reclamanta era în concediu, iar atribuțiile funcției erau, prin ordin, exercitate de un alt funcționar. Astfel că, se insistă ca anume Draguțan Stepanida să execute indicația, adică să comită fraudă cu prejudicierea bugetului statului pentru că astfel să fie create condițiile pentru a o elibera din funcție.

În concluzie, reclamanta a indicat că, toate cele expuse în petiție, au fost însoțite de un suport probatoriu pertinent, ce a fost ignorat în favoarea unor declarații defăimătoare la adresa reclamantului, care a sesizat cu bună-credință despre atitudinile discriminatorii în câmpul muncii în cadrul Autorității Naționale de Integritate.

Reclamanta Draguțan Stepanida a solicitat admiterea acțiunii, anularea deciziei nr. 118/21 din 24 august 2021, emisă de CPEDAE privind hărțuirea și instigarea la discriminare pe criteriile de vârstă și de opinie în câmpul muncii, cu obligarea reexaminării sesizării și emiterii deciziei prin care să se constate hărțuirea și instigarea la discriminare pe criteriile de vârstă și de opinie în câmpul muncii a reclamantei de către ANI și încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată (f.d. 4-13).

Prin încheierea protocolară din 07 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, au fost atrași în calitate de terți Popov Sergiu și Antoci Rodica (f.d.86 verso).

Prin hotărârea din 06 iulie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Alexei Elena, în interesele lui Draguțan Stepanida împotriva CPEDAE, cu participarea terților Popov Sergiu și Antoci Rodica privind contestarea actelor administrative și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, ca neîntemeiată (f.d. 89, 106-114).

La 18 iulie 2022, avocatul Alexei Elena, din numele apelantei Draguțan Stepanida, a declarat apel, iar la 06 februarie 2023, a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 06 iulie 2022 Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, și pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii (f.d. 103-105, 122-126).

Prin decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Draguțan Stepanida împotriva hotărârii din 06 iulie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 144-157).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a relevat că obiectul prezentului litigiu, constituie verificarea legalității deciziei CPEDAE nr. 118/21 din 24 august 2021 privind lipsa constatărilor faptelor ce reprezintă hărțuire și instigare la discriminare pe criteriile de vârstă și opinie în câmpul muncii.

Instanța de apel a reținut ca fiind relevante soluționării litigiului dispozițiile art. 16 alin. (2), art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 1 alin. (1) -art. 3, art. 6-7 alin. (1) și (2) lit. f), art.10 lit. a), art. 12 alin. (1) lit. i), art. 13 alin. (1), art. 15 alin. (1) și (4) din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, dispozițiile Regulamentului de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, aprobat prin Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 18 din 21 decembrie 2012, art. 5 lit. e), art. 8 alin. (1), art. 9 alin. (1), art. 10 alin. (2) lit. f¹), f²), f⁶) din Codul muncii, art. 14 lit. e), art. 15 alin. (1), art. 22 alin. (1) lit. d), art. 23, art. 34 alin. (1), art. 36 alin. (1) din Legea nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art. 1 alin. (2), art. 3 ale Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, pct. 2 și 4 din anexa nr. 3 ale Hotărârii Guvernului pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 1231/2018, pct. 9 subpct. 1 lit. b) și subpct. 2 lit. a), b), pct. 10, pct. 12 lit. b), c), f), g), pct. 15 a), e),g), m), n), pct. 46-47, 55-56, 59 al Regulamentului cadru al subdiviziunii resurse umane din autoritatea publică aprobat la Anexa nr. 9 prin Hotărârea Guvernului privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 201/2009, Hotărârea Autorității Naționale de Integritate privind aprobarea Regulamentului cu privire la concursul pentru suplinirea funcției de inspector de integritate nr. 2/2018.

Instanța de apel a conchis că instanța de fond, întemeiat a hotărât asupra respingerii pretenției cu privire la anularea deciziei CPEDAE nr. 118/21 din 24 august 2021, or, la caz, autoritatea publică pârâtă, la examinarea plângerii formulate, în virtutea atribuțiilor legale, în mod temeinic a constatat că, faptele stabilite nu reprezintă hărțuire și instigare la discriminare pe criteriul de opinie în câmpul muncii. Or, discriminarea reprezintă tratamentul nefavorabil în ceea ce privește realizarea unui drept al unei persoane sau al unui grup de persoane dată fiind apartenența lor, reală sau închipuită, la un grup vulnerabil protejat prin lege.

Instanța de apel a subliniat că nu orice tratament diferit ar putea constitui o discriminare. Tratamentul nefavorabil sancționat de Legea pentru asigurarea egalității constă în deosebirea, excluderea, restricția sau preferința în ceea ce privește realizarea unor drepturi și libertăți, fără o justificare legală. Pentru a putea fi considerat discriminatoriu tratamentul diferit al potențialei victime a discriminării trebuie să fie determinat de apartenența victimei la una dintre următoarele categorii prevăzute de lege: rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar. Discriminarea în domeniul muncii poate lua forme diferite în funcție de momentul în care poate avea loc. Hărțuirea este tratamentul degradant, atingerea adusă demnității persoanei prin realizarea unui mediu de lucru ostil chiar de către angajator sau de către

colegi în condițiile în care angajatorul nu ia măsuri pentru oprirea faptelor de hărțuire. Iar, instigarea la discriminare constă din orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane dată fiind apartenența reală sau prezumată a terțului la o categorie protejată de lege.

Analizând actul administrativ contestat, instanța de apel a concluzionat că prima instanța corect a stabilit că, la emiterea acestuia autoritatea pârâtă și-a exercitat atribuțiile și împuternicirile prin prisma dreptului discreționar prescris expres de prevederile legale, apreciind circumstanțele speței în strictă conformitate cu normele legale naționale incidente, iar în rezultatul procedurii derulate, CPEDAE a emis o decizie de neconstatare a discriminării sub formă de hărțuire și instigare la discriminare în câmpul muncii pe criteriu de opinie.

Instanța de apel a precizat că, în cadrul procedurii administrative, CPEDAE cercetând starea de fapt, a concluzionat că, faptele constatate nu reprezintă hărțuire și instigare la discriminare pe criteriul de opinie în câmpul muncii, astfel că, comportamentul deplâns de Draguțan Stepanida nu poate fi raportat la noțiunea de hărțuire și instigare la discriminare, or, în sensul noțiunilor enunțate, comportamentul trebuie să lezeze demnitatea persoanei.

Prin urmare, instanța de apel a respins ca fiind neîntemeiate argumentele apelantei precum că, tergiversarea coordonării proiectelor de acte înaintate de către Direcția Juridică a ANI constituie o instigare la discriminare prin hărțuire psihologică, or, după cum s-a constatat, Direcția Juridică examinează proiectele actelor interne remise pentru expertiză juridică (avizare), activitate urmată de emiterea unui aviz de susținere a proiectului (manifestat prin contrasemnarea proiectului actului) fie prin emiterea unui aviz negativ, în scris, cu indicarea curențelor de ordin legal ce necesită a fi remediate. Aceeași procedură de avizare este aplicată în cazul proiectelor actelor elaborate de către toate subdiviziuni interne ale ANI. De asemenea, Direcția Juridică este cea care își asumă legalitatea actului semnat de către conducerea ANI și nu subdiviziunea care este autorul proiectului.

Instanța de apel a apreciat critic și alegațiile apelantei cu referire la acțiunea nedorită imputată reclamantei/apelant de limitare a atribuțiilor de serviciu la activități de ordin tehnic prin dispunerea efectuării procedurilor de personal altor șefi de subdiviziuni/angajați, inclusiv prin preluarea unor atribuții de serviciu ale petiționarei și atribuirea altor direcții, întrucât, din reglementările prevăzute la art. 23 al Legii nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public rezultă că, subalternii urmează să se conformeze ordinelor primite și să execute indicațiile, întru realizarea sarcinilor de serviciu în sensul atingerii scopului pe care autoritatea îl are în conformitate cu legislația în vigoare.

Instanța de apel a desconsiderat expunerile apelantei cu privire la limitarea accesului acestuia la etajul I al instituției în care activează, constituind o manifestare de discriminare în câmpul muncii, or, din materialul probator administrat, raportat la explicațiile participanților la proces, se deduce cu certitudine că, accesul în spațiul respectiv al altor angajați, decât inspectorii de integritate, este interzis, cu excepția cazurilor în care accesul este solicitat în scopul realizării unor sarcini concrete de

serviciu. Așadar, CPEDAE corect a reținut că, restricționarea accesului în spațiul destinat amplasării subdiviziunii din care fac parte funcționarii publici cu statut special, și anume inspectorii de integritate, constituie o măsură de securitate și care se aplică tuturor angajaților din cadrul autorității, nu doar petiționarei. Totodată, petiționara nu este restricționată în interiorul spațiului unde se află Inspectoratul de integritate, în măsura în care, accesul este solicitat în scopul realizării sarcinilor de serviciu, inclusiv a celor invocate nemijlocit de apelantă în acțiune și în cererea de apel înaintată.

Instanța de apel a apreciat ca fiind irelevante invocările apelantei cu privire la aprecierea eronată de către instanța de fond a excluderii acesteia din Comisia de concurs pentru selectarea inspectorilor de integritate, în vara anului 2018, ca fiind un capăt de cerere separat, în sensul în care, prima instanță corect s-a expus asupra imposibilității de a reține spre examinare faptul excluderii petiționarei, în legătură cu prescrierea termenului pentru depunerea plângerii.

Suplimentar, instanța de apel a stabilit că este justă concluzia primei instanțe cu privire la lipsa competenței instanței de judecată de a se expune referitor la corectitudinea modului de efectuare a procedurii de reevaluare a performanțelor profesionale ale reclamantului, în circumstanțele în care, în conformitate cu prevederile pct.85 din Regulamentul cu privire la evaluarea performanțelor profesionale ale funcționarului public aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 201/2009, în cazul în care, funcționarul nu era de acord cu rezultatul evaluării, putea să conteste la conducătorul autorității publice, în scris, în termen de 3 zile lucrătoare de la data luării la cunoștință, iar ulterior, dispune de dreptul să se adrese instanței de contencios administrativ în cazul în care nu era de acord cu rezultatele soluționării contestației.

Instanța de apel a reiterat convingerea instanței de fond în privința pretenției ce vizează pretinsa calificare eronată de către CPEDAE a cazului de control din partea Inspectoratului de Stat al Muncii, potrivit căreia, prin procesul-verbal seria IM nr. ISM-2021-PV-66 din 30 aprilie 2021, s-a constatat că, angajatorul nu mărește concediul de odihnă anual la unii funcționari publici conform vechimii în serviciul public, prin ce se încalcă prevederile legislației în vigoare, însă în actul de control este vizată conducerea Autorității Naționale de Integritate și nu Draguțan Stepanida.

Totodată, reieșind din criteriile de determinare a existenței prezumției de instigare la discriminare, instanța de apel a remarcat, că aceasta presupune orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de lege, fapt neconstatat la caz, or, CPEDAE, ca rezultat al investigațiilor efectuate pe marginea plângerii a reținut că, acționarea șefului Direcției Juridice la indicațiile superiorului este acceptabilă în contextul raporturilor de muncă, iar efectul comportamentului ultimului asupra șefului Direcției Juridice în partea de probabilitate de determinare a acestuia la acțiuni discriminatorii față de petiționară, CPEDAE nu l-a stabilit.

În circumstanțele în care s-a dovedit netemeinicia pretenției reclamantei privind anularea deciziei CPEDAE 26 nr. 118/21 din 24 august 2021, instanța de apel a indicat că subsecvent urmează a fi respinsă și pretenția privind încasarea cheltuielilor de judecată, deoarece pretențiile nominalizate sunt indisolubil legate una de alta.

La 03 iunie 2023, Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, a depus recurs împreună cu motivarea împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 161-75).

În motivarea recursului, suplimentar celor indicate în cererea de chemare în judecată și apel a menționat că instanța de fond și apel, au examinat superficial cauza, limitându-se doar la copierea și reiterarea celor declarate de către intimat, fără a face trimitere la probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la circumstanțele cauzei constatate.

Recurenta a comunicat că instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus asupra tuturor circumstanțelor cauzei invocate de către recurentă prin ce a adus atingere art. 6 din CEDO, iar aprecierea probelor de către instanțele ierarhic inferioare a fost una arbitrară, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei și la încălcarea dreptului recurenteii.

Recurenta a invocat că, instanța de apel în motivarea soluției s-a limitat la simpla expunere exhaustivă a prevederilor Codului administrativ și eronat a interpretat prevederile Codului administrativ, or aceasta urma să verifice exercitarea de către autoritatea publică a dreptului discreționar. Astfel, instanța de apel eronat a concluzionat că, prima instanță a constatat și a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a respins acțiunea recurenteii, or recurenta spre deosebire de intimat nu doar a declarat faptele ce au avut loc, ci a probat prin acte confirmative cele invocate.

Recurenta a menționat că, nu este clar de ce instanța de apel nu a luat în considerare răspunsul Cancelarie de Stat, care este autoritatea competentă de controlul respectării legislației pe domeniul managementului resurselor umane în serviciul public, în special privind modalitatea acordării concediilor majorate în baza vechimii în serviciul public sau opinia Curții de Conturi și răspunsul Ministerului Finanțelor.

Recurenta a comunicat că instanța nu a examinat suficient probele administrate și a omis argumentul cu referire la acea evaluare anuală care trebuia să aibă loc în ianuarie 2021 și evaluările trimestriale în ultimele 12 luni. Totodată, instanța de apel neîntemeiat a menținut argumentele instanței de fond, precum că autoritatea publică intimată, în mod temeinic a constatat că, faptele constatate nu ar reprezintă hărțuire și instigare la discriminare pe criteriul de opinie în câmpul muncii, or recurenta având răspunsurile celor 3 autorități, acestea nu au fost luate în calcul.

Recurenta a invocat că instanța de apel face abstracție de la prevederile cadrului legal menționat și care ar fi trebuit să-l aplice prin prisma materialelor cauzei. Mai mult, instanța de apel eronat a concluzionat că, prima instanță corect a stabilit că, la emiterea actului administrative autoritatea pârâtă și-ar fi exercitat atribuțiile și împuternicirile prin prisma dreptului discreționar și a confundat cele două acte normative și două procedure distincte, adică Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare cu Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

De asemenea, recurenta a invocat că instanța de apel eronat a desconsiderat expunerile recurenteii cu privire la limitarea accesului acestuia la etajul I al instituției în care activează, în măsura în care, accesul este solicitat în scopul realizării sarcinilor de serviciu, inclusiv a celor invocate nemijlocit de recurenta.

La 22 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului și a terților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 194).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena a depus recursul până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Conform art. 246 alin. (2) lit. d) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului, recursul se declară inadmisibil în special când recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1).

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Alineatul (2) al art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), prevede că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție indică că regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art. 195 Cod administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termeni, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Conform art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96-114.

Conform art. 98 alin. (1) din Codul administrativ, dacă în cadrul procedurii administrative un participant este reprezentat, conform art.45, de către un reprezentant legal, notificările se adresează acestuia.

În conformitate cu art. 45 alin. (1) din Codul administrativ, persoanele fizice participă la procedura administrativă personal sau prin reprezentanții lor.

În conformitate cu art. 75 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

Articolul 80 alin. (7) din Codul de procedură civilă prevede că împuternicirile date avocatului sau avocatului stagiar se atestă printr-un mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat.

Conform art. 97 alin. (1) și alin. (3) lit. d) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de

prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: notificare prin poșta electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

În corespundere cu art. 110¹ alin. (1) din Codul administrativ, notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana responsabilă din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poșta electronică este echivalentă cu notificarea de substituție prin introducerea în cutia poștală.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele motive.

Din actele cauzei rezultă că decizia Curții de Apel Chișinău în prezenta cauză a fost pronunțată la data de 02 mai 2023 (f.d. 144).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că avocatul Alexei Elena reprezintă interesele recurenteii Draguțan Stepanida în baza mandatului avocațial MA 1538468 din 28 septembrie 2021, în care este indicat în mod expres dreptul de a ataca hotărârea judecătorească (f.d. 46).

În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că la depunerea cererii de chemare în judecată și a cererii de apel în interesele lui Draguțan Stepanida, avocatul Alexei Elena a indicat ca date de contact pentru comunicarea cu instanța de apel următoarea adresă de poșta electronică: elena.alexi.avocat@gmail.com (f.d. 4, 46, 104). Mai mult, atât cererea de chemare în judecată, cât și cererea de apel și cererea de recurs au fost depuse în instanțele de judecată competente de pe adresa de e-mail indicată supra (f.d. 3, 122, 161).

De asemenea, se reține că copia dispozitivului deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată avocatului Alexei Elena la data de 03 mai 2023, prin intermediul poștei electronice, la adresa de e-mail: elena.alexi.avocat@gmail.com (f.d. 158).

Astfel, prin extrasul de pe portalul poștei electronice a instanței de apel, se atestă că reprezentantului recurenteii, avocatului Alexei Elena, i-a fost notificată copia dispozitivului instanței de apel și se demonstrează incontestabil faptul că, acesta a fost adus la cunoștința recurenteii, prin intermediul avocatului Alexei Elena, care i-a reprezentat interesele inclusiv în instanța de apel și această modalitate de notificare a actului judecătoresc emis, se încadrează în rigorile art. 96 alin. (1) din Codul administrativ.

Or, potrivit art. 57 alin. (14) și (19) din Statutul Profesiei de Avocat, adoptat de Congresul Uniunii Avocaților din 29 ianuarie 2011, avocatul are obligația să informeze rezonabil clientul în legătură cu situația curentă a asistenței și reprezentării și să răspundă cu promptitudine oricăror solicitări de informare din partea clientului.

Astfel, prin prisma art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, termenul de 30 zile de depunere a recursului pentru recurentă a început a curge la data de 04 mai

2023, ziua imediat următoare datei notificării dispozitivului deciziei instanței de apel și urma să expire la data de 02 iunie 2023 (zi de vineri).

În pofida celor enunțate supra, Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena nu a depus cererea de recurs nemotivată împotriva deciziei instanței de apel, în interiorul termenului de 30 de zile, prevăzut la art. 245 alin. (1) Cod administrativ, depunând-o prin intermediul poștei electronice doar la 03 iunie 2023, împreună cu motivarea, fapt inacceptabil potrivit prevederilor legale (f.d. 161)

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, mobilizează cercetarea cauzei, totodată contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii de către participanții la proces de a se folosi cu rea-credință de drepturile sale procedurale.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, rolul instanței de judecată este de a aduce la cunoștință persoanei despre emiterea hotărârii judecătorești, iar Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, fiind parte interesate în soluționarea prezentei cauze, urma să întreprindă măsurile necesare de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță și anume, să depună cererea de recurs în termenul stabilit lege.

În corespundere cu prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al recurentei și reprezentantului acesteia, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile procedurale.

În context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că potrivit art. 47 alin. (3) din Codul administrativ, culpa reprezentantului împuternicit se atribuie participantului reprezentat.

Contrar acestor prevederi legale, recurenta nu a depus diligența necesară în vederea exercitării căii de atac în termen și nu a depus recurs în interiorul termenului legal de 30 de zile de la notificare, termen imperativ prevăzut de lege. La caz, Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, a neglijat obligația de a se conforma prevederilor art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului, adică de a prezenta recursul în termen de 30 de zile de la notificarea dispozitivului deciziei instanței de apel.

Sub acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că copia dispozitivului deciziei instanței de apel a fost notificată avocatului Alexei Elena la data de 03 mai 2023, și prin urmare, recurenta avea obligația pozitivă de a

întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO în cauza *Van Harn vs Germany*, nr.7557/03 din 11 septembrie 2007, de a proteja drepturile sale de acces la instanță, fapt ignorat cu desăvârșire.

Astfel, recursul depus de Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, necesită a fi declarat inadmisibil, deoarece neîndeplinirea oricărui act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Draguțan Stepanida, reprezentată de avocatul Alexei Elena, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc